

Hodnocení předmětů ochrany EVL s vazbou na vodu

principy a první výstupy

Jonáš Gaigr

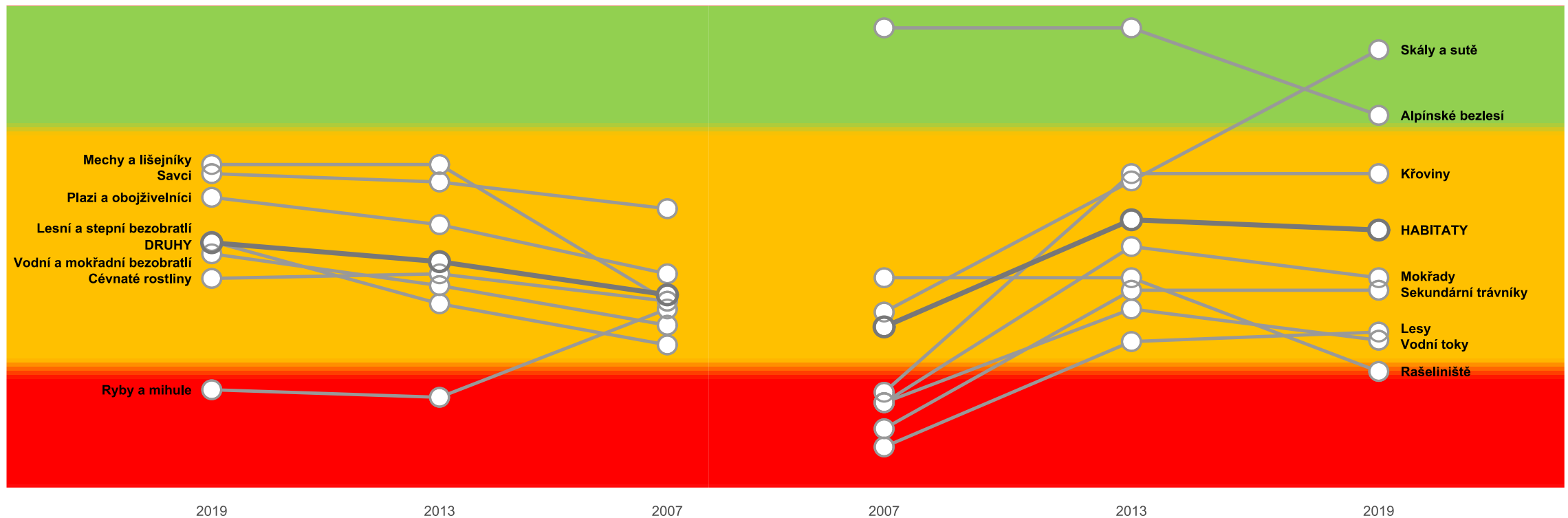
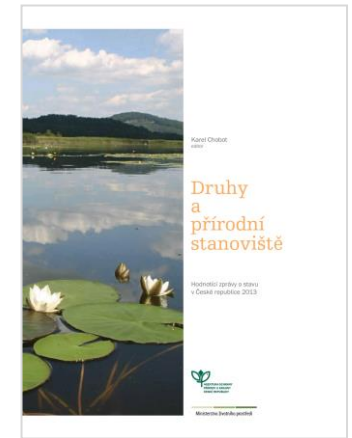
Odbor monitoringu biodiverzity AOPK ČR
jonas.gaigr@nature.cz

6. prosince 2023, Praha

Stav druhů a stanovišť

- Relativně dobře známý na celostátní úrovni
- Ambice hodnotit stav na každé lokalitě

Důvody k hodnocení

- Znalost nutná k zacílení a sledování dopadů péče
- Zlepšení stavu na úrovni jednotlivých lokalit
→ dosažení dobrého stavu na národní úrovni

Příležitost pro:

- Automatizace výpočtu ekologických údajů pro SDF
- Revize cílových stavů
- Aktuální informace

Máme zdroje financování:

- LIFE-IP N2K: Revisited, SDO II, ISOP2

Spolufinancováno
Evropskou unií

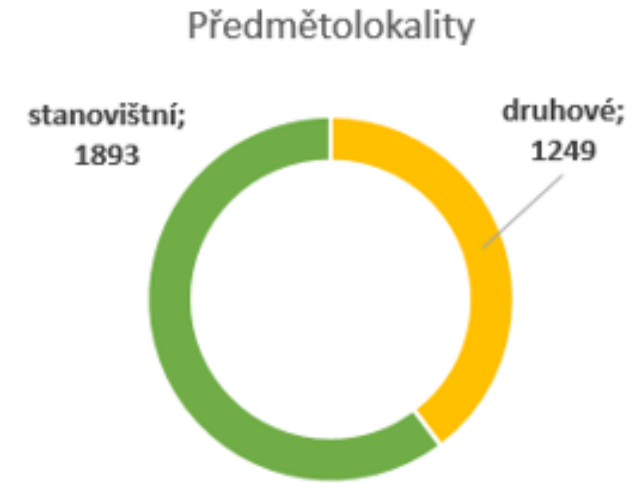

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Hlavní cíle

- Zavedení efektivního systému péče o lokality soustavy Natura 2000
- 3287 předmětolokalit
 - 1893 stanovištních
 - 1394 druhových (z toho 170 ptačích)

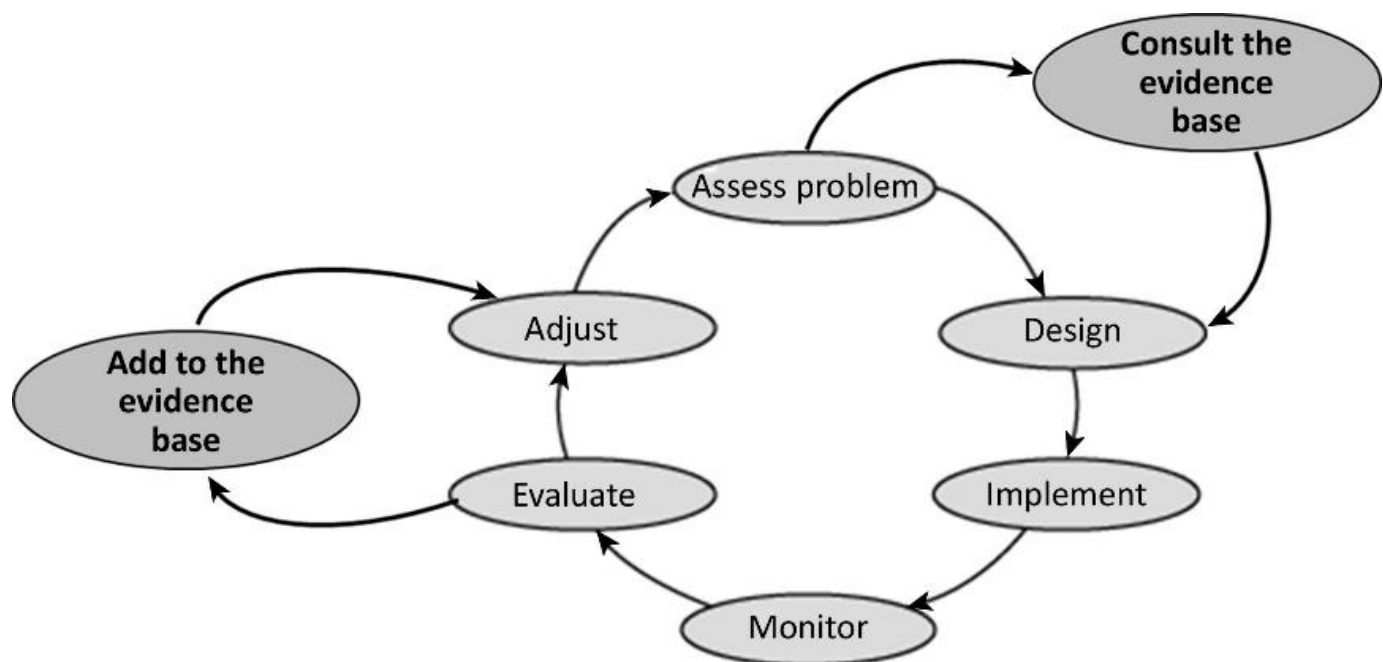
Hlavní nástroje

- Hodnocení stavu druhů a stanovišť na úrovni lokalit
- Plánování a prioritizace péče
- Provádění péče
- Spolupráce s vlastníky a uživateli půdy
- Komunikace s veřejností

Adaptivní management

kolečko hospodáře

Trends in Ecology & Evolution

HODNOCENÍ DRUHU	PLNĚNÍ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE
POZITIVNÍ	PLNĚNA
NEGATIVNÍ	NEPLNĚNA
POZITIVNÍ	NEPLNĚNA
NEGATIVNÍ	PLNĚNA
NEJSOU DATA	NEJSOU DATA

Standardizovaný sběr dat

Monitoring vážek 2022

Název lokality *
Únětický potok

Datum a čas kontroly *
pondělí 4. prosince 2023 13:13

Jméno zpracovatele *
jonas.gaigr

Zadejte heslo *

Oblačnost
 jasno polojasno zataženo

Vítr
 bezvětří slabý vítr silný vítr

Monitorovaný druh *
 Coenagrion ornatum *Cordulagaster heros* *Gomphus flavipes* *Leucorrhinia albifrons* *Leucorrhinia caudalis* *Leucorrhinia pectoralis* *Ophiogomphus cecilia*

Druh nalezen *
 ano ne

Standardizovaný sběr dat

Standardizovaný sběr dat

Druh nalezen *

ano

ne

▼ Liniový zakres lokality

Zákes lokality *

Délka: 106 m

1 z 1

Počet imag *

5

Počet larev

0

Počet exuvií

0

Projevy rozmnožování *

tandemy, kladení, páření apod.

ano

ne

Projevy vývoje na lokalitě

kladení

páření

tandemy

juvenilní jedinci

Standardizovaný sběr dat

Projevy vývoje na lokalitě

- kladení páření tandemy juvenilní jedinci

Zazemnění původních písčinyých a štěrkových substrátů *

část dna toků (%) procházeného transektu tvořena bahnitými nánosy

- méně než 10%
 10 - 30%
 více než 30%

Pokryvnost dřevinné vegetace (%) *

odhad pokryvnosti dřevinné vegetace na březích vodní plochy daných úseků zastiňující vodní hladinu a litorální pásmo v procentech

Typické prostředí druhu *

- ano ne

Vlivy *

- odběr vody těžba minerálů (např. štěrk, písek, kámen, jíla apod.) znečištění vody komunální a průmyslovou činností invazní druhy expanzní druhy (mimo invazních) změna hydrologických poměrů (např. manipulace s vodní hladinou) úpravy vodních toků a nádrží požáry žádné jiný vliv

Perspektiva lokality *

- dobrá špatná neznámá

Poznámka

Standardizovaný sběr dat

ID | 56002394

Druh | ***Ophiogomphus cecilia*** (Geoffroy in Fourcroy, 1785) - klínatka rohatá | [Karta druhu >](#)

Vyhláška 395/1992 Sb. ve znění vyhl. 175/2006 Sb | Silně ohrožený

Evropsky významný druh | (Směrnice o stanovištích) Příloha II a IV

Červený seznam | NT - Téměř ohrožený

Nepůvodní druh |

Určen, zapsán | *Ophiogomphus cecilia*

Původní jméno |

Taxonomické zařazení | říše Animalia / kmen Arthropoda / třída Insecta / řád Odonata / čeleď Gomphidae

Vlastní nález | Počet 10 | Počítáno imaga

Strukturovaná poznámka

Typické prostředí druhu | ano

Pokryvnost dřevin | 25

Zazemnění původních písčinyých a štěrkových substrátů | méně než 10 %

Perspektiva lokality | dobrá

Negativní vlivy na lokalitě | žádné

Lokalizace | Smědá (u Dubáku) | kat. úz. Předlánce | pole s.m. 5056 | ID záznamu 9293853

Datum | 28.07.2022 | 28.07.2022 | D | ID akce 12518469 | [Karta akce >](#)

Autor | Mgr. Martin Waldhauser

Zdroj | Kolektiv autorů (2022) Monitoring vážek.

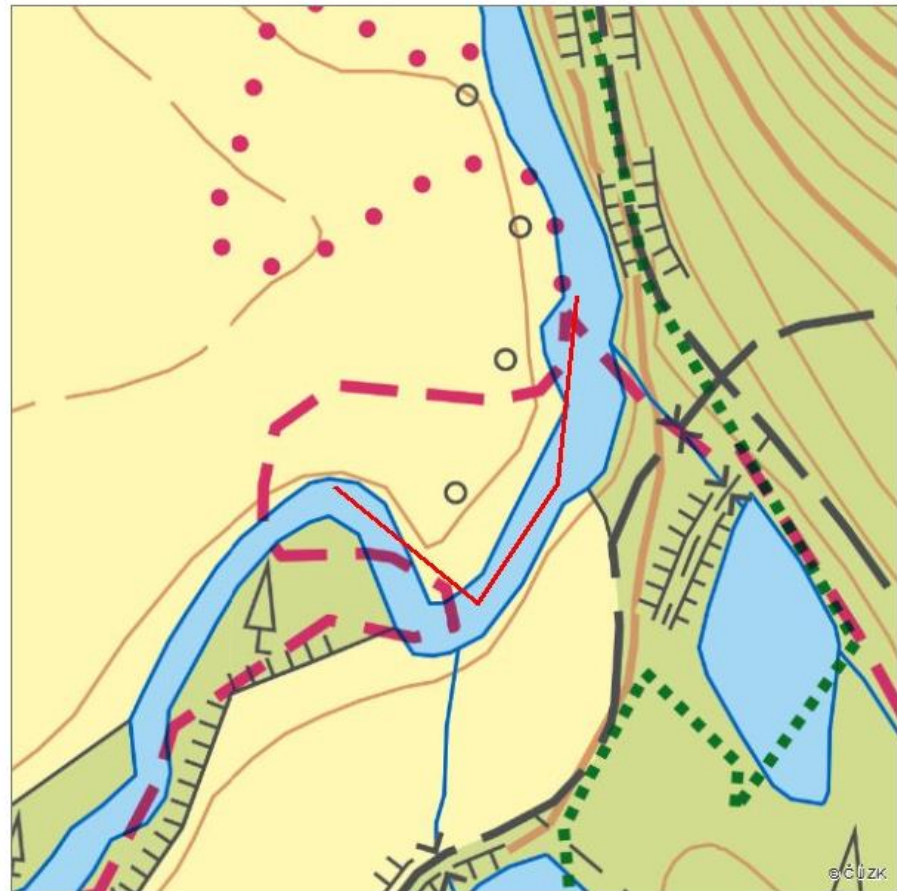
Projekt | Monitoring druhů ČR

Datová sada | Monitoring druhů ČR

Zapsal | Hejda Radek Ing. (radek.hejda@nature.cz) | 06.06.2023

Věrohodnost | Věrohodný nález (Hejda Radek Ing.) | Garantováno (Hejda Radek Ing.) | [< Zrušit garanci](#) | [< Zpochybnit](#)

Mapa

Hodnocení druhů

	Bbom	Bvar	Lmon	Tcri	Tcar	Tdob
přítomnost druhu (P1a)	ano	ano	ano	ano	ano	ano
porovnání odhadované početnosti (P1b)	ano	ano	ano	ano	ano	ano
zaznamenávání reprodukce a vývojových stadií (P2)	ano	ano	ano	ano	ano	ano
ztráty vodních biotopů (P3)	ano	ano	ano	ano	ano	ano
nadměrný tlak ryb (P4)	ano	ano	ano	ano	ano	ano
manipulace s vodní hladinou (P5)	ano	ne	ano	ano	ano	ano
pravidelné vysychání vodních ploch (P6)	ano	ano	ano	ano	ano	ano
zastoupení vodní vegetace (P7)	ne	ano	ne	ano	ano	ano
průhlednost vody (P8)	ano	ne	ne	ano	ano	ano
zastínění vodní hladiny okolní vegetací (P9)	ano	ano	ne	ne	ne	ne
úhyn obojživelníků (P10)	ano	ano	ano	ano	ano	ano

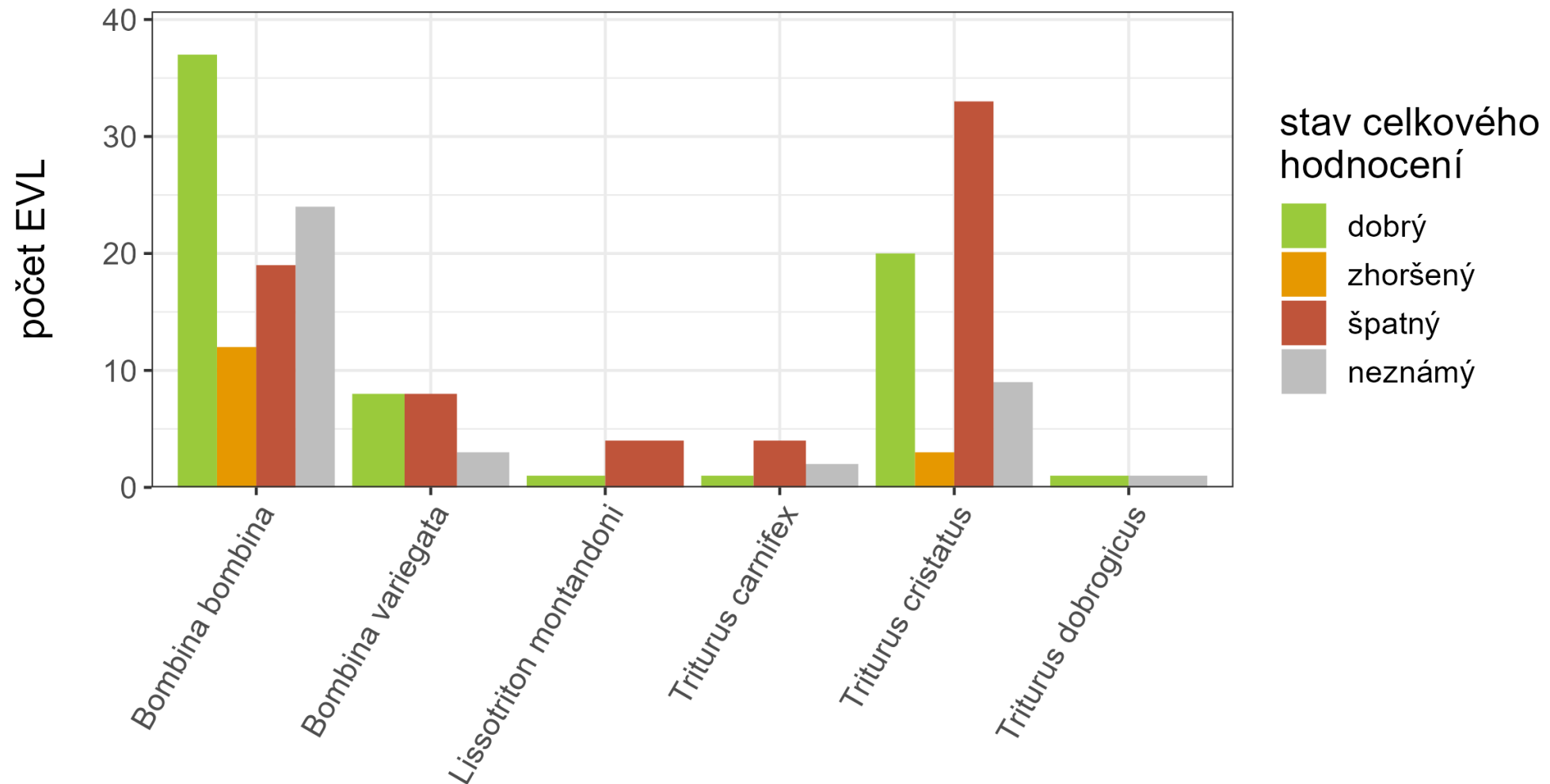
Hodnocení druhů

	Bbom	Bvar	Lmon	Tcri	Tcar	Tdob
ztráty vodních biotopů (P3)	nesmí zaniknout	nesmí zaniknout	nesmí zaniknout	nesmí zaniknout	nesmí zaniknout	nesmí zaniknout
nadměrný tlak ryb (P4)*	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt
manipulace s vodní hladinou (P5)	špatně je výskyt		špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt
pravidelné vysychání vodních ploch (P6)**	špatně výskyt ve všech třech letech	špatně výskyt ve všech třech letech	špatně výskyt ve všech třech letech	špatně výskyt ve všech třech letech	špatně výskyt ve všech třech letech	špatně výskyt ve všech třech letech
zastoupení vodní vegetace (P7)		špatně nad 50%		špatně je pod 1% a nad 75%	špatně je pod 1% a nad 75%	špatně je pod 1% a nad 75%
průhlednost vody (P8)	špatně je pod 50cm			špatně je pod 50cm	špatně je pod 50cm	špatně je pod 50cm
zastínění vodní hladiny okolní vegetací (P9)***	špatně je nad 75%	špatně je nad 75%				
úhyn obojživelníků (P10)****	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt	špatně je výskyt

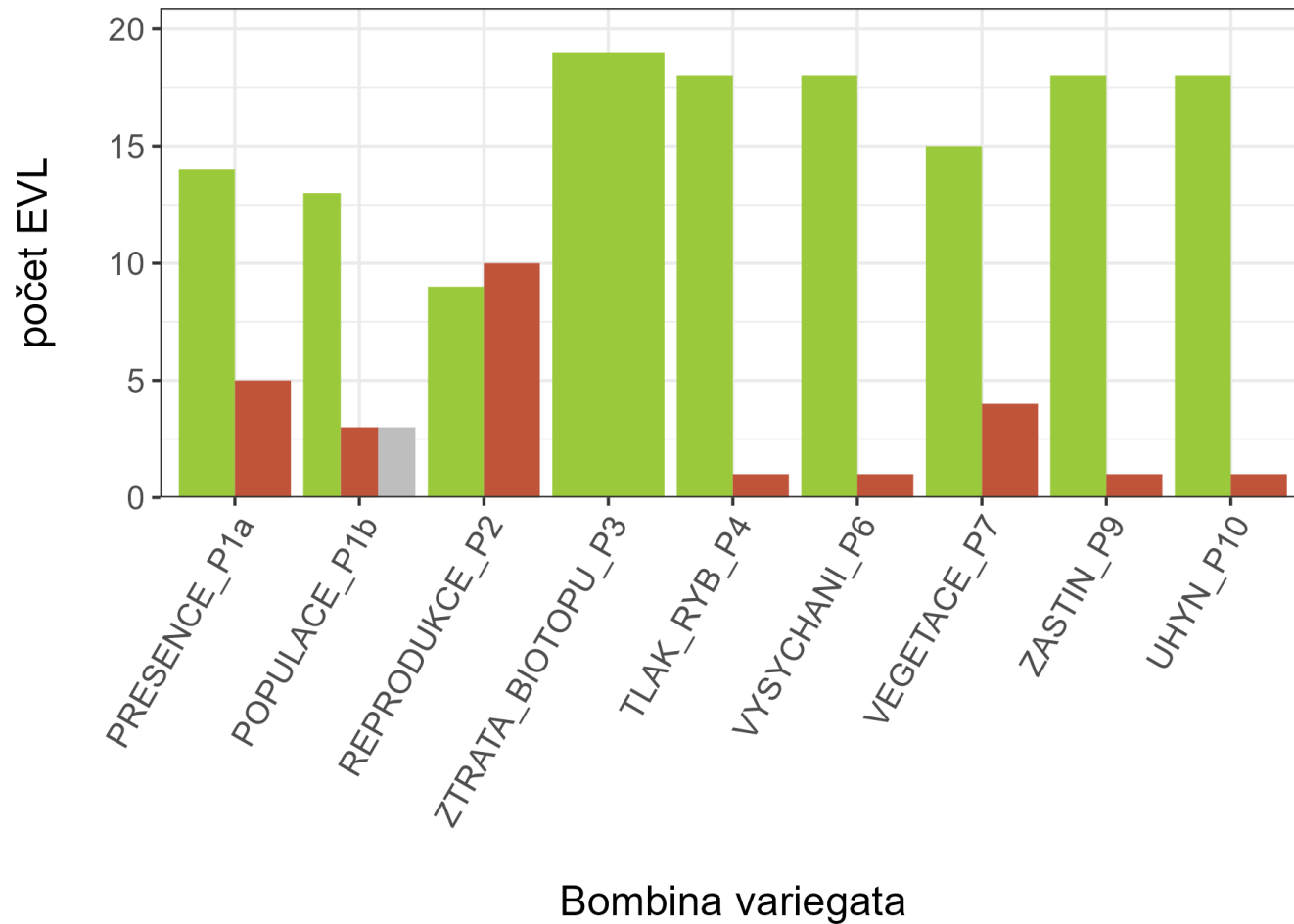
hodnocení stanoviště druhu	celkový stav
0-1 stanovištní indikátor	dobrý
2-3 stanovištní indikátory	zhoršený
4 a více stanovištních indikátorů	špatný
celkové hodnocení je šedé, když není nějaký parametr možné vyhodnotit	neznámý

Hodnocení druhů

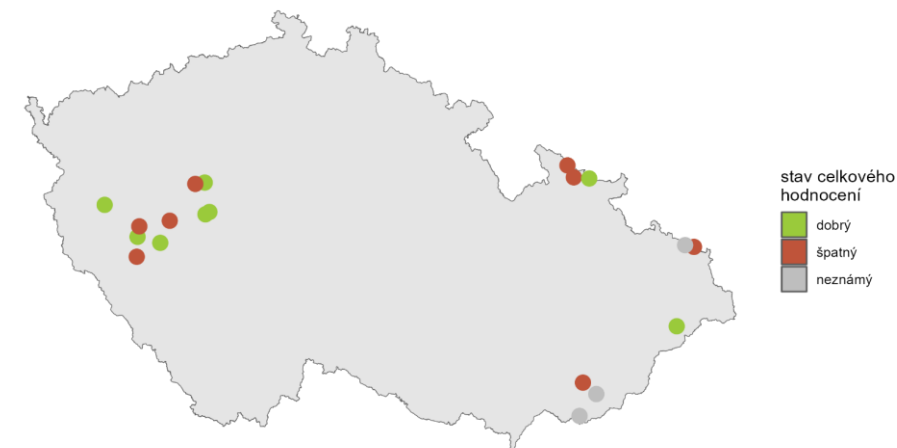

Hodnocení druhů

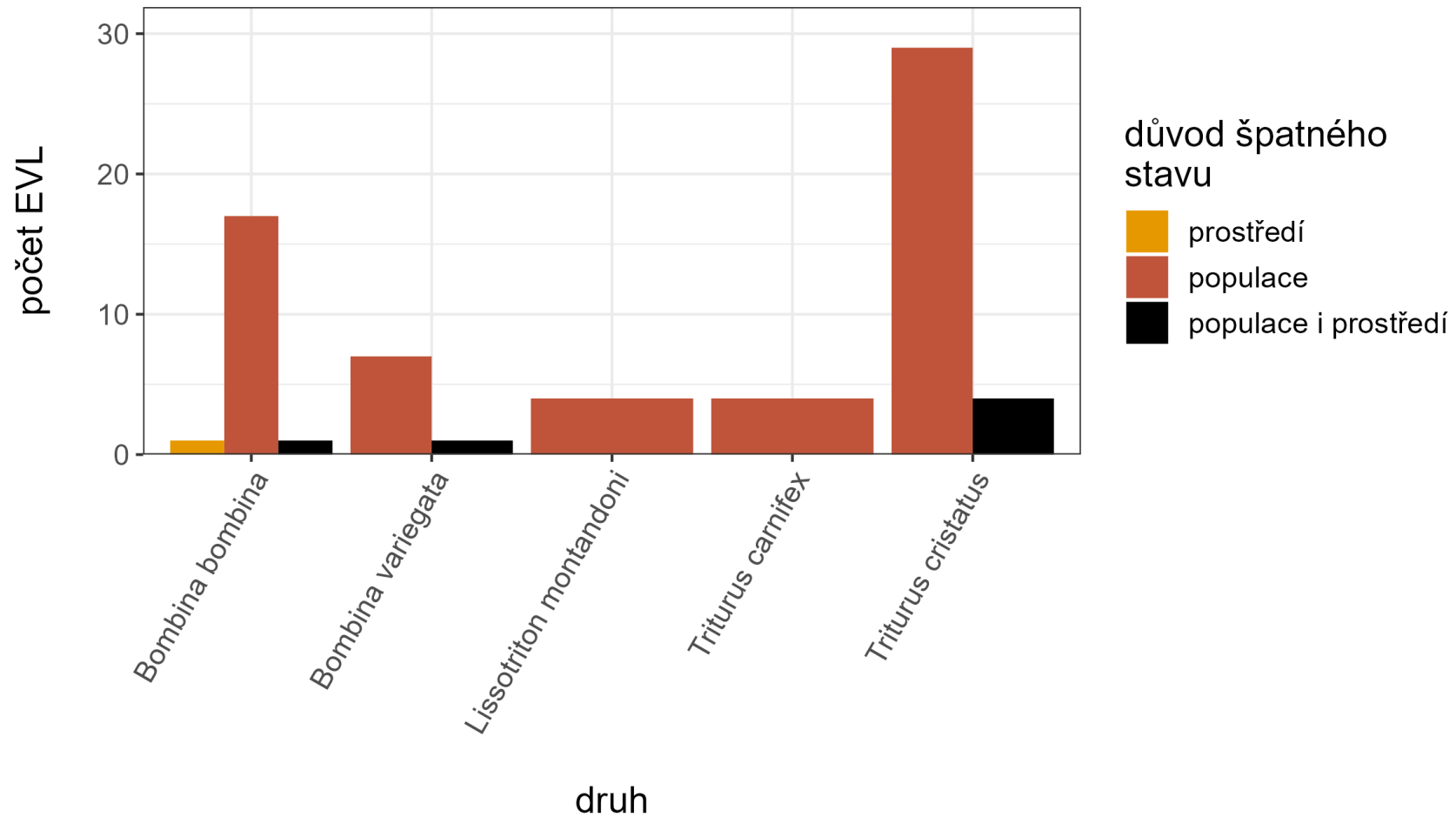
stav celkového
hodnocení

- dobrý
- špatný
- neznámý

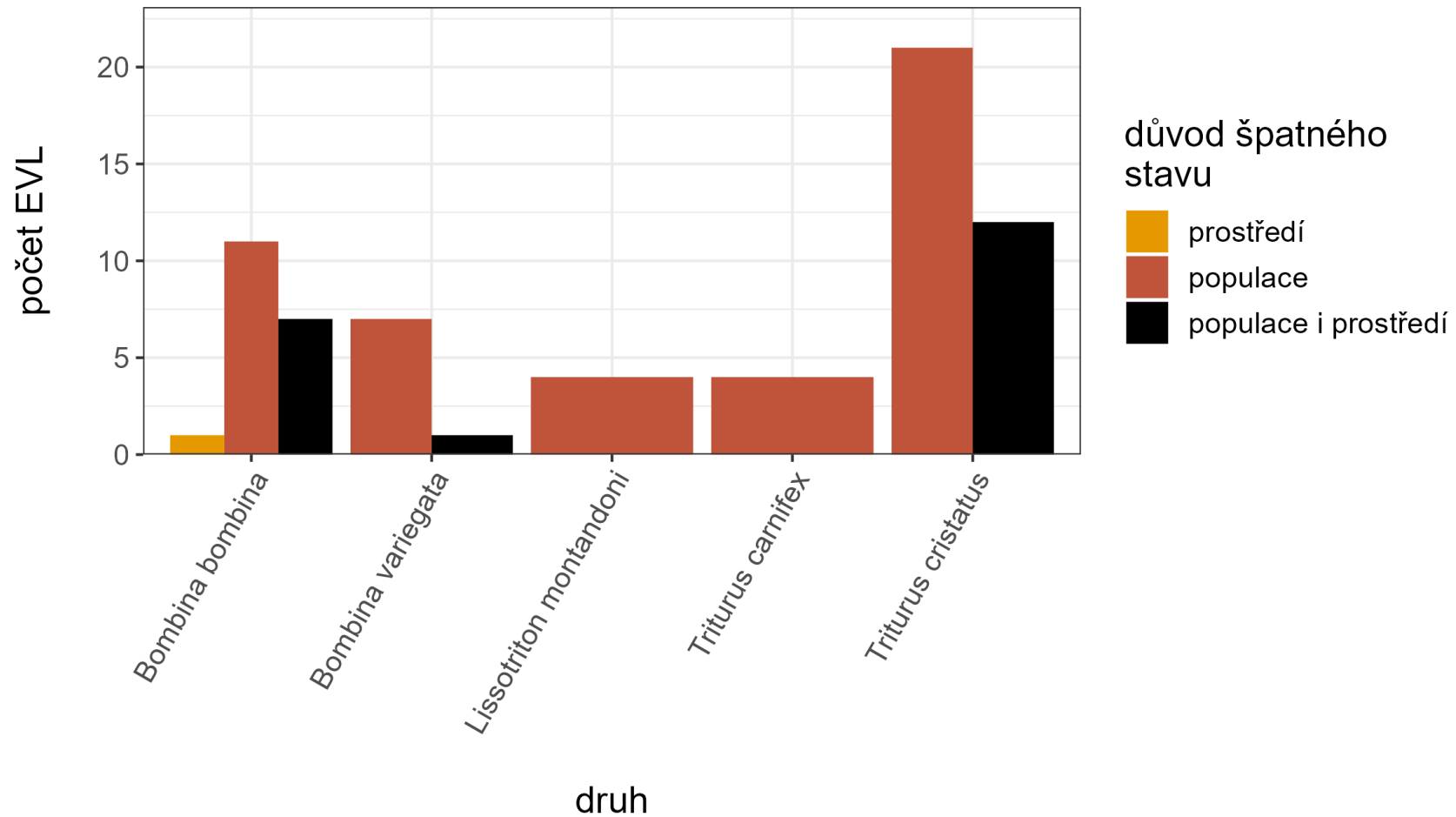

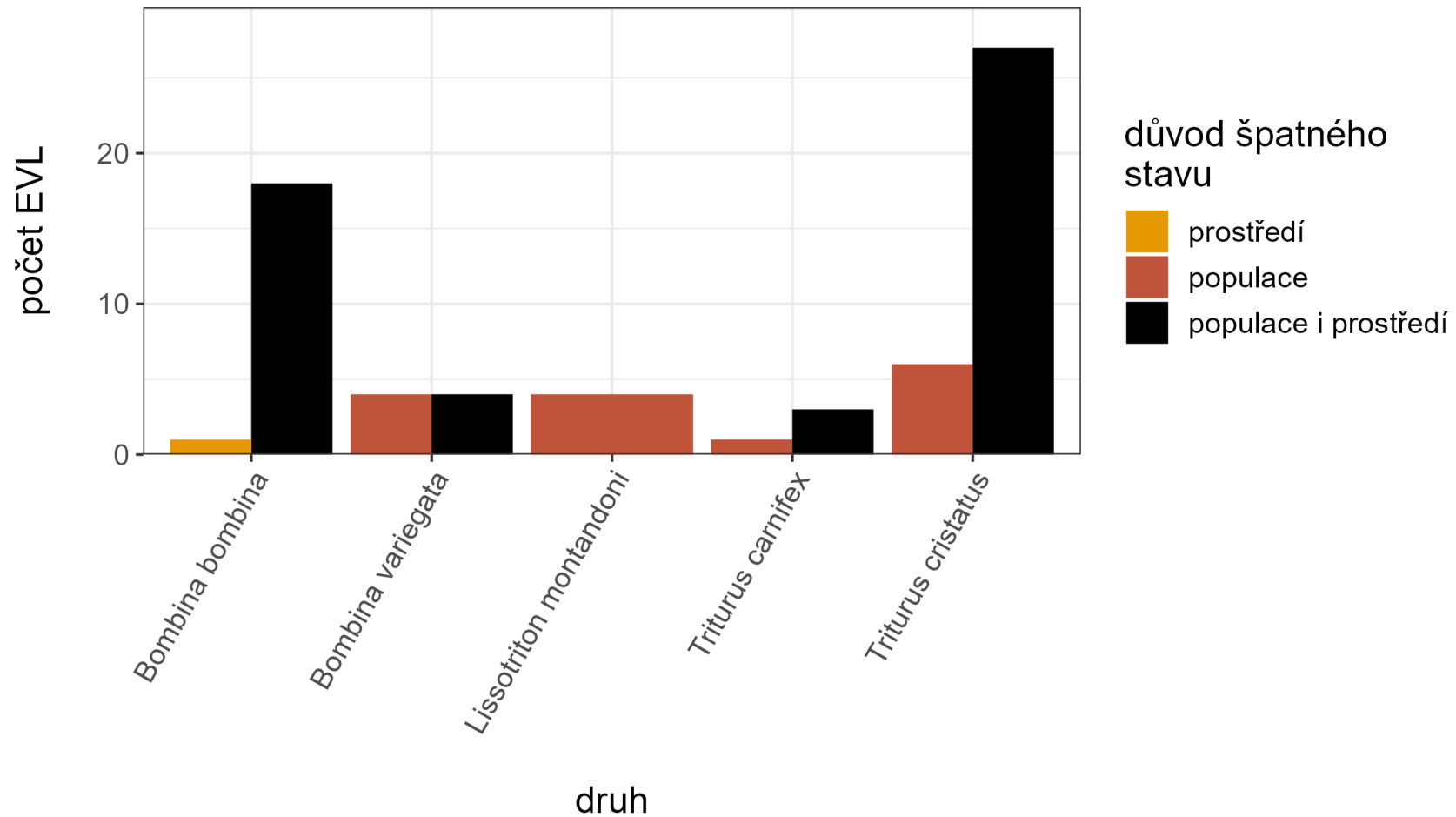
Hodnocení druhů

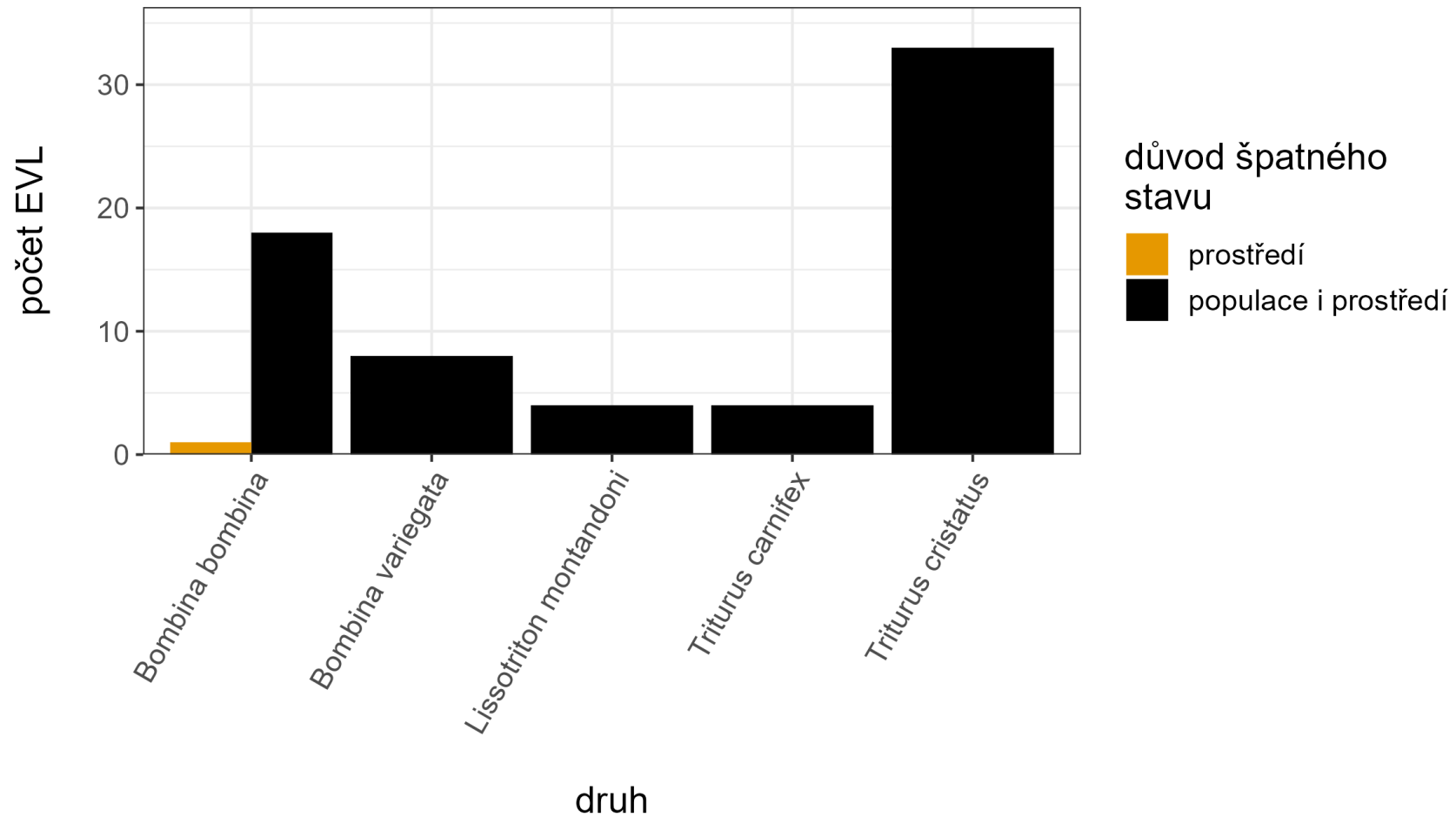
Hodnocení druhů

Hodnocení druhů

Hodnocení druhů

Hodnocení druhů

- Data o výskytu (NDOP, všechny nálezy)
- Údaje vycházející z ekologie druhu (NDOP, cílený monitoring)
- Rozloha preferovaného biotopu druhu, potenciální lokality (VMB)
- Management lokality (cílený monitoring, realizace péče)

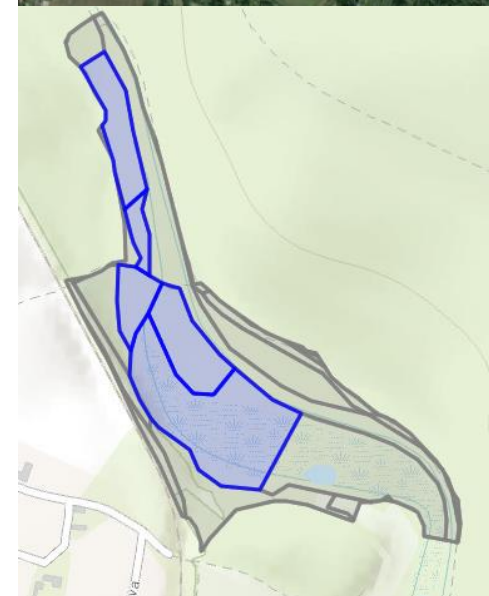
Totenoví modrásci

Phengaris nausithous a *P. teleius*

- Přítomnost jedinců
- Relativní početnost krvavce totenu (*Sanguisorba officinalis*)
- Management (metoda a načasování)
- Negativní vlivy (invaze, eutrofizace apod.)
- Pokryvnost preferovaných biotopů

Preferované biotopy (T1.1, T3.4D, T1.4, T1.5, T1.9) tvoří 38.4% výměry EVL
Jako limitní hodnota bylo stanoveno 50 % výměry EVL

Nálezová databáze ochrany přírody (NDOP)

ID | 52919243

NEGATIVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Druh | *Phengaris nausithous* (Bergsträsser, 1779) - modrásek bahenní | [Karta druhu >](#)

Vyhláška 395/1992 Sb. ve znění vyhl. 175/2006 Sb | Silně ohrožený

Evropsky významný druh | (Směrnice o stanovištích) Příloha II a IV

Červený seznam | NT - Téměř ohrožený

Nepůvodní druh |

Určen, zapsán | *Phengaris nausithous*

Původní jméno |

Taxonomické zařazení | říše Animalia / kmen Arthropoda / třída Insecta / řád Lepidoptera / čeleď Lycaenidae

Vlastní nález | Počet | Počítáno

NEGATIVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Popis biotopu | zarůstající louka bez managementu,okraj vodní plochy

Strukturovaná poznámka

Přítomnost rostlin | jednotlivě

Vlivy | nevhodná seč (vysoká intenzita, termín apod.),eutrofizace či okyselování,invazní druhy,expanzní druhy (mimo invazních),hromadění organického materiálu

Perspektiva lokality | špatná

Lokalizace | 6571a4 | kat. úz. Sušice u Přerova | pole s.m. 6571 | ID záresu 8574515

Datum | 11.08.2021 | 11.08.2021 | D | ID akce 11938000 | [Karta akce >](#)

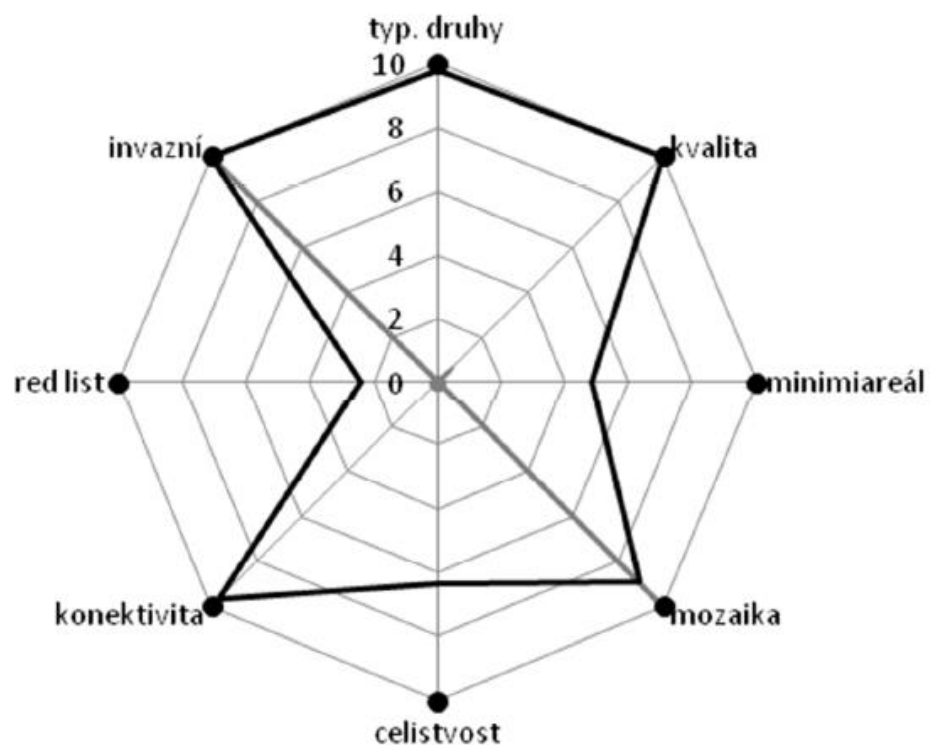
Nejedná se o doklad
nepřítomnosti druhu

Negativní nálezy často nesou informace o nedostatečné péči

Skutečně vodní skupiny

- Vodní hmyz
- Obojživelníci
- **Vodní měkkýši a členovci**
- **Ryby**
- **Automatizace hodnocení vyžaduje jasně definované datové sady, které integrujeme do hodnocení stavu**
 - Populační data
 - Data o prostředí (fyzikálně-chemické parametry, migrační překážky)

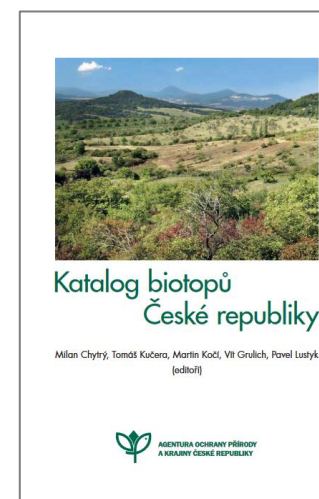
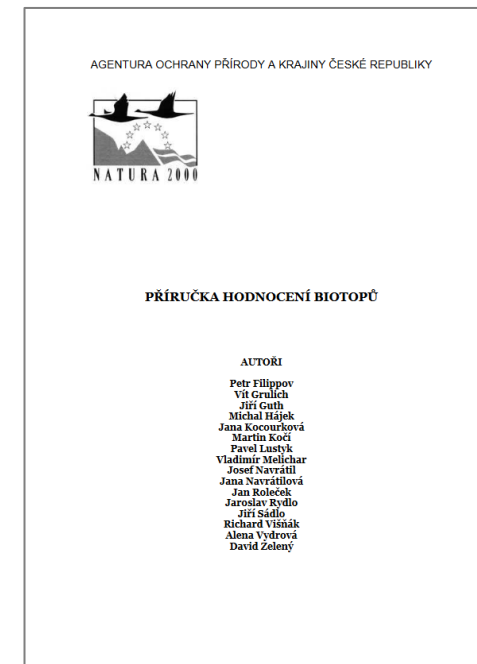
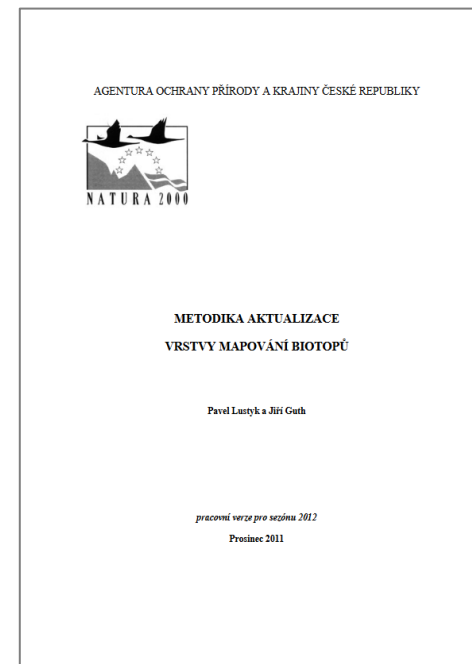
Hodnocení stavu přírodních stanovišť

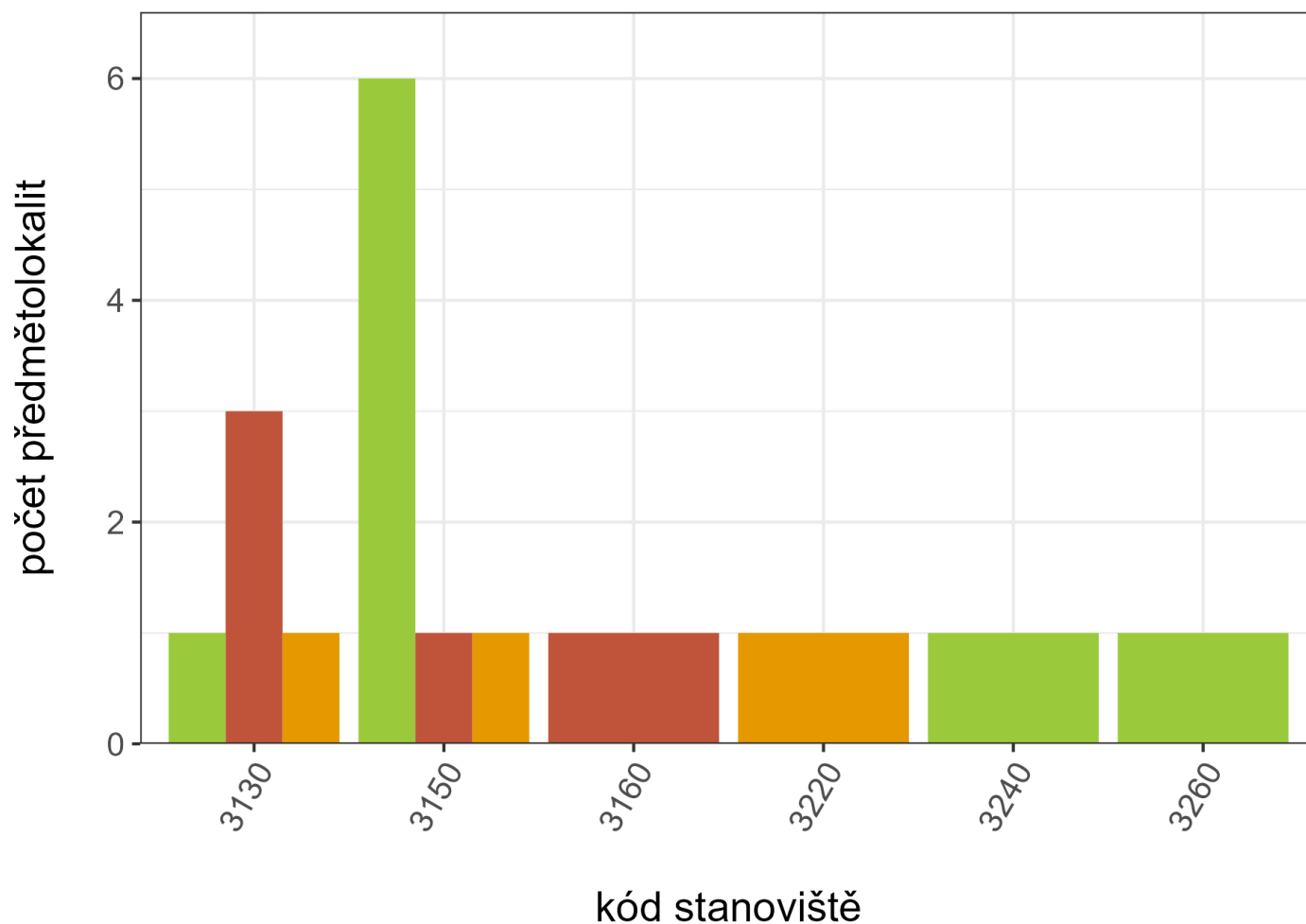
Parametr	Hodnocení
Stav předmětu ochrany	●●●
<i>Klíčové parametry</i>	
Rozloha	●● ↑↓↓
Kvalita	●● ↑↓↓
<i>Indikační parametry</i>	
Minimiareál	↑↓↓
Degradovaná plocha	↑↓↓
Typické druhy	↑↓↓
Mrtvé dřevo	↑↓↓
Mozaikovitost	↑↓↓
Ohrožené druhy z červeného seznamu	↑↓↓
Invazní druhy	↑↓↓
Expanzivní druhy	↑↓↓

Mapování biotopů

- Terénní mapování přírodních stanovišť po celém území státu
- 1. fáze (2001 – 2004) – příprava Natura 2000
→ vrstva mapování biotopů
- 2. fáze (2005 – recent)
→ aktualizovaná vrstva mapování biotopů
- Periodická aktualizace po aktualizacích okrscích
- Mapování okrsku jednou za 12 let

Stav stanovišť s vazbou na vodu

3130 - Oligotrofní až mezotrofní stojaté vody s vegetací tříd *Littorelletea uniflorae* nebo *Isoëto-Nanojuncetea*

3150 - Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu *Magnopotamion* nebo *Hydrocharition*

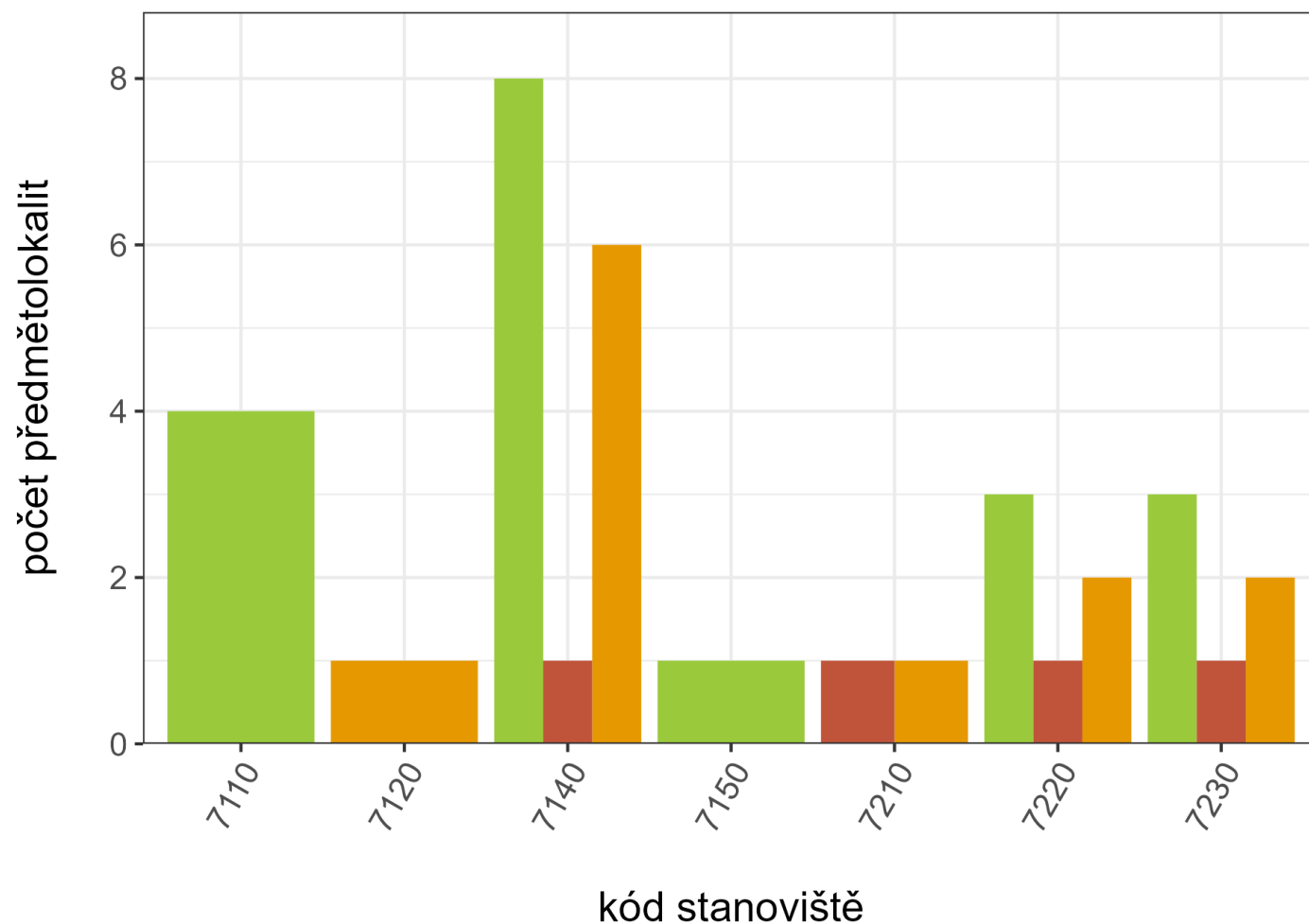
3160 - Přirozená dystrofní jezera a tůně

3220 - Alpínské řeky a bylinná vegetace podél jejich břehů

3240 - Alpínské řeky a jejich dřevinná vegetace s vrbou šedou (*Salix elaeagnos*)

3260 - Nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*

Stav stanovišť s vazbou na vodu

kód stanoviště

- dobrý
- špatný
- zhoršený

7110 - Aktivní vrchoviště

7120 - Degradovaná vrchoviště (ještě schopná přirozené obnovy)

7140 - Přechodová rašeliniště a třasoviště

7150 - Prolákliny na rašelinném podloží (*Rhynchosporion*)

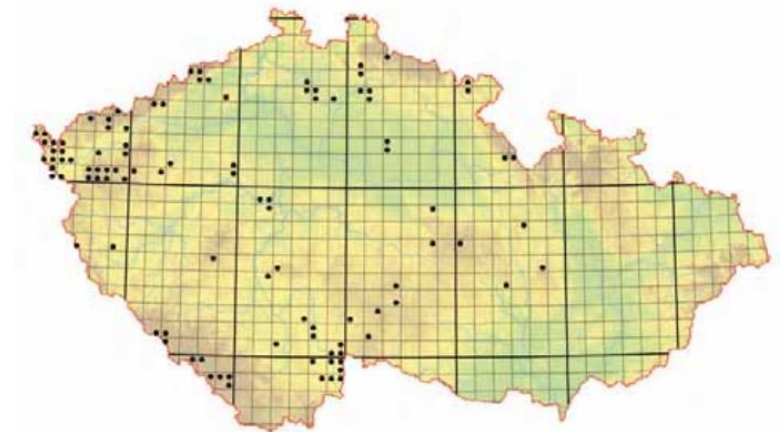
7210 - Vápnitá slatiniště s mařicí pilovitou (*Cladium mariscus*) a druhy svazu *Caricion davallianae*

7220 - Petrifikující prameny s tvorbou pěnovců (*Cratoneurion*)

7230 - Zásaditá slatiniště

DEVIANTNÍ a speciální typy přírodních stanovišť

- **Dynamické** (M2.1, M2.2, M2.3, M4.2, M4.3, M6, K2.2), **efemerní** (T6.1A, T6.1B, T6.2A, T6.2B) a **vodní** (V1A, V1B, V1C, V1D, V1E, V1F, V3, V4A) typy přírodních stanovišť vyžadují specifickou frekvenci nebo zpracovatele
- **Speciální** (V5, V6, S3B, L8.1A) typy přírodních stanovišť vyžadují odchylnou metodu monitoringu
- Typy přírodních stanovišť vyžadující odchylné sledování stavu
- Studie na stanovení cílového stavu

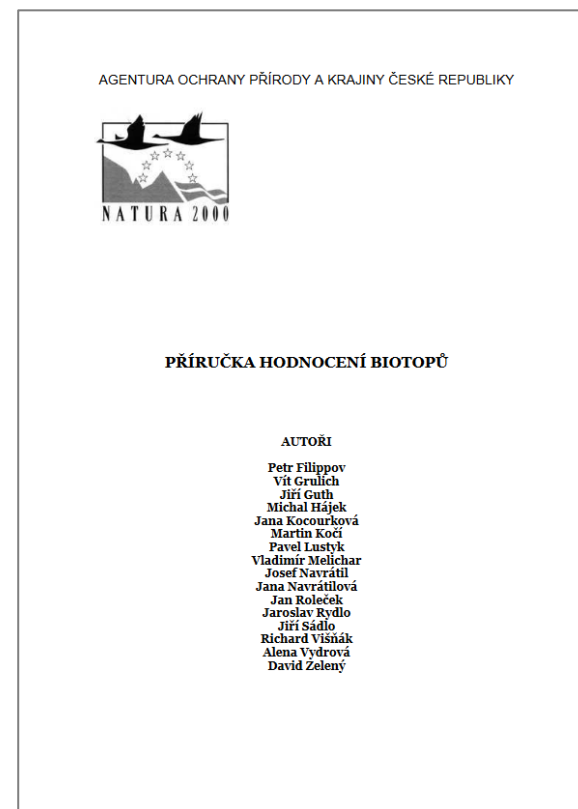
Rozšíření makrofytní vegetace oligotrofních jezírek a tůní. Celková rozloha biotopu v České republice je přibližně 30 ha.

Rašelinné tůňky s porosty vzácné bublinatky bledožluté (*Utricularia ochroleuca*) v zrašeliněném litorálu rybníka Hliníř u Ponědrážky v Třeboňské pánvi (J. Navrátilová 2008).

Vrstva mapování biotopů

- Napojení databáze biotopů HAB_BIOTOP.dbf přes SEGMENT_ID
- Parametry mapování
 - Zastoupení biotopu v mozaice → plocha biotopu
 - Kvalita
 - Typické druhy
 - Mrtvé dřevo
 - Reprezentativita
- Lokalizace nejzachovalejších segmentů
- Vodní biotopy
- **Po registraci dostupné na data.nature.cz**
- **Metodiky ke stažení na [portálu ISOP](https://portalu.isop.cz)**

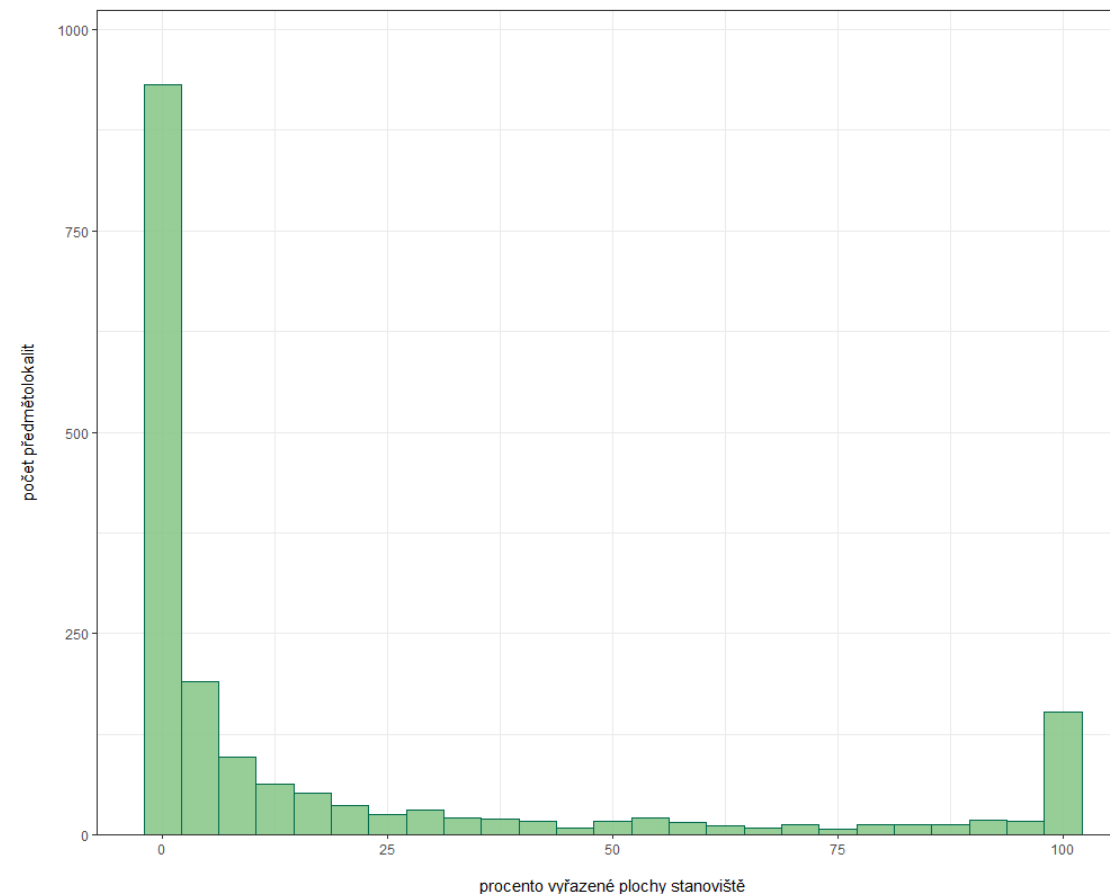
Limity VMB

- Stáří dat
- Mozaiky → prostorová nejistota
- Subjektivní pohled mapujících(?)

Vegetační data

Vrstva mapování biotopů

NÁZEV EVL	HABITAT	ROZLOHA_ha	TYPICKE_DRUHY
Krkonoše	Acidofilní smrčiny (Vaccinio-Piceetea)	10572,88	2,868516
Krkonoše	Aktivní vrchoviště	58,46395	7,424744
Krkonoše	Alpínská a boreální vřesoviště	340,2174	6,084839
Krkonoše	Bučiny asociace Asperulo-Fagetum	1128,597	2,414611
Krkonoše	Bučiny asociace Luzulo-Fagetum	4775,611	1,625281
Krkonoše	Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech)	965,1777	3,298008
Krkonoše	Evropská suchá vřesoviště	35,00791	3,266083
Krkonoše	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří (Arrhenatherion, Brachypodio-Centaureion nemoralis)	2637,52	2,696312
Krkonoše	Horské sečené louky	1937,485	3,325799

Zastoupení stanovištních předmětů ochrany v mozaice pod 50 %

Hodnocení stavu přírodních stanovišť

Parametr	Hodnocení
Stav předmětu ochrany	●●●
<i>Klíčové parametry</i>	
Rozloha	●● ↑↓
Kvalita	●● ↑↓
<i>Indikační parametry</i>	
Minimiareál	↑↓
Degradovaná plocha	↑↓
Typické druhy	↑↓
Mrtvé dřevo	↑↓
Mozaikovitost	↑↓
Ohrožené druhy z červeného seznamu	↑↓
Invazní druhy	↑↓
Expanzivní druhy	↑↓

Hodnocení stavu předmětů ochrany z plánu péče MZCHÚ

- Harmonizace metodik s hodnocením stavu předmětů ochrany v soustavě Natura 2000
- Detailnější a specifitější
- Výběr indikátorů

V1 Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod	Zachování druhově pestrých společenstev makrofytní vegetace	<ul style="list-style-type: none"> • výskyt alespoň na 10 % plochy volné hladiny vody v rybníku a zároveň alespoň ve 3 z vytvořených tůň • společenstva tvořená alespoň 3 dominantními druhy • přítomnost leknínu bělostného (<i>Nymphaea candida</i>) • rozmnožování alespoň 3 druhů obojživelníků)
V5 Vegetace parožnatek	Výskyt společenstva a zachování vhodných podmínek pro jeho rozvoj.	<ul style="list-style-type: none"> • výskyt porostů parožnatek (litorál rybníka, nově hloubené tůně) • přítomnost tůň v různém stupni sukcesního vývoje
Ekosystém stojatých vod	Zlepšení kvality stávajícího vodního prostředí mimo jiné pro podporu hnízdících a migrujících druhů ptáků.	<ul style="list-style-type: none"> • průhlednost vody v jarním období alespoň 50 cm • přítomnost hrubého a středního zooplanktonu • výskyt druhů vodních ptáků typických pro migrační období – hvízdák eurasijský (<i>Mareca penelope</i>), ostralka štíhlá (<i>Anas acuta</i>), lžičák pestrý (<i>Spatula clypeata</i>), morčák velký (<i>Mergus merganser</i>) jednotlivě či v hejnech • hnízdní výskyt min. 2 párů husy velké (<i>Anser anser</i>) a 3 párů potápky roháče (<i>Podiceps cristatus</i>)

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

Jonáš Gaigr

Odbor monitoringu biodiverzity AOPK ČR

jonas.gaigr@nature.cz

